

ACC. N:R M. 12825:1.

Landskap: Småland
 Härad: Sunnerbo
 Socken: S. Ljunga
 Uppteckningsår: 1953

Upptecknare: F. Svedenfor
 Berättare: Olgot Andersson
 Berättarens yrke: f. d. jordbrukare o. handl.
 Född år 1879 i Mjåby, S. Ljunga.

FOLKLIVS-
 ARKIVET
 LUND

Den danska invandringen
 till S. Ljunga m. fl. socknar i Sunnerbo på 1870-t.

Min far, Anders Andersson, och min moder, Signe R., som båda födda på Fyen i Danmark. De inflyttade något av sen 1874-75 till Mjåby Noregård i S. Ljunga.

Det var så, att det varit svårt tacka på Fyen och priserna på allting var mycket höga, under det att de var låga i Sverige. En egen gård för en hemmansägare eller läng var nästan överkomlig. En man vid namn Jens Fransson från Fyen hade på 60-talet köpt en gård, Karlsro i Ljungby socken. En annan från samma del av Danmark hade köpt

Skriv endast på denna sida

Erkilsgården i Ljungby. Rykten från dessa pionjärer
hade nått deras hembygd om att man uppe i Små-
land kunde förvärva stora gårdar med betydande mark-
arealer på "släta landet" för mycket måttliga priser.
- Något av åren 1874-75 köpte, som sagt, min far
Myröf Norgegård av den nysnämnde Markussen bro.
Priset var 25.000 kr för de 100 tunnland, men
= köpesumman ingick det yttre boet. En bra till
min mor, Jens Nilsson, invandrade samtidigt med mina
föräldrar.

Nu var det så, att smålänningarna lurade
de danskar som köpte gårdar rätt så bra, d. v. s.
de fick väldigt bra betalt. Theland tog bönderna
häruppe inteckningar i stället för pengar. När sen
den lämpliga tidpunkten var inne så satte de
åt de ^{danskar} stäcker bönderna, som i dessa kapitab-

Landskap: Småland

M. 12825:3.

Upptecknat av: F. Svedenfans.

Härad: Sunnerbo

Adress: Wackaby.

Socken: S. Ljunga

Berättat av: Algot Andersson, S. Ljunga.

Uppteckningsår: 1953

Född år 1879 i Wjälby, S. Ljunga.

bristens dagar inte kunde uppbunga pengarna och så fick de återvända ekonomiskt knächta till sitt land igen. Det var många som det gick så för och sockenborna i S. Ljunga och på andra håll också för den delen gjorde sig inga samvetsbetänkligheter när det gällde utlåningar. Men för ^{de} kunde inte så på för han hade pengarna. Anledningen till att det blev just i S. Ljunga som så många danskar slog sig ned var, att marken var så slät. Den liknade hemlandet. De slätta gårdar skulle det vara och det finns ju i denna socknen.

Det var förstås svårt för många de första åren och besvikelsen var väl stor för en del när de fick

se hur litet de fick på jorden. Men det var till
att försöka bita sig fast. De flesta som invandrade
var unga, friska och starka människor i 25-30 års
åldern.

Svenskarna betydde kolossalt mycket för jord-
brukets utveckling genom att de var föregångsmän.
Och jordbruket på Tjen var ju också förhållandevis
långt kommet vid denna tid. Jag minns hur far
berättade om hur grannarna "grinade" åt honom när
han började dränera på Norregård. Det är inte rättigt
sa' de, "att grava ner pengar på det viset." Men
när våren kom och far kunde köra på sin mask
kanske 14 dagar innan grannarna och deras djur
sjönk ned i den vattenfyllda marken, då tyckte
de nog, att det i alla fall inte var så dumt.
87

M.12825:5.

Landskap: Småland

Upptecknat av: F. Svedenfor

Härad: Sunnerbo

Adress: Markaryd.

Socken: S. Ljunga

Berättat av: Algot Andersson, S. Ljunga.

Uppteckningsår: 1953

Född år 1879 i Mjåryd, S. Ljunga.

På samma sätt var danskarna före med maskinanskaffningen. Far köpte sålunda den första slättmaskinen. Det var 1900. Såvingsmaskin skaffade han ett par år senare. Som nr 2 med slättmaskin i byggen kom dansken Christen Jensen. Tola Fagerud och som nr 3 kom den första svensken som hette Bengtsson och bodde i Össjö. Fars slättmaskin kostade 200 kr, vilket ju var en stor summa vid den tiden.

Far hade väderkvarn, som byggdes 1881 och kostade 12.000 kr att bygga. Den var av holländsk typ och gick mycket bra.

Aven när det gällde användningen av konstgödsel och kalk var danskarna föregångsmän. Då det gällde

6)

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

heltriäda, så var de de enda som gick in för
det. Det var var 7:e år.

Danskarna höll mycket ihop och de hade sina
gillen kätt mycket för sig.

De invandrade danskarna ~~de~~ byggde sina hus
med enkla golv, d. v. s. utan trassbottenar. Det gjorde
att det blev svårt med golvdraget. Jag tror, att
jag har fått min värk genom det. Far hade också
besvärligt med värk och det vet jag många som hade.
Mer än andra.

Vi hade mycket dagsverkar till myodlingen
men vi hade bara en torgare.

På 1890-talet började danskarna här odla
luddtåtel, som tröskades och såldes till Köpenhamn.

Jorden var lämplig för denna växt eller rättare

*)

M. 12825:7.

Landskap: Småland

Upptecknat av: T. Suckersjö

Härad: Sunnebo

Adress: Markaryd.

Socken: S. Lunge

Berättat av: Algot Andersson, S. Lunge.

Uppteckningsår: 1953.

Född år 1879 i Mjåby, S. Lunge.

sagt det var lämpligt att odla en sådan växt på mark där inget annat ville gå. I Köpenhamn rensade luddetalen och så såldes den vidare till Gustafsen. Pionjärer i denna odling var Peder Nielsen och Algot Karlsson. Peder och Algot samlade ihop vad som odlats - svenskarna följde snart efter - och skötte om uppvärdning, transport och utbetalning av värd och ens andel i betalningen för den gemensamma leve - ransen. Den kunde gå till 4-5000 kr om året - en stor summa på den tiden.

Med släkten i Danmark hade vi livligt umgänge. Vi var hos dem och de var här. Våra släktingar var smått förmögna. Agnes kusin och hennes hustru, de var barnlösa. Jag var en gång, då våra barn var på besök i Danmark

8)

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

och de fick 25 kr var i present. De var således
mycket generösa.

Markus, Jens Nielsen - Myärlig Nonagård, blev
hästhandlare, men det var inte bara kreatur han
"handlade" med. Han "exporterade" också drängar och
pigor härifrån till Fyen. Ja, jag tänker han har nog
sett det i kyrkoböckerna om han sett på dem. Jag vet
en gång jag stod på torget i Odense - för jag var
där många gånger karavanta - där en svensk kom och
slog mig på axeln. "Känner du inte igen mej", sa
han. "Är det Algot - Nonagård?", sa jag. "Javisst",
sa han, "jag är här och tjänar dräng". - Men
det var bara till Fyen man rekte. Annat var det
med vandingsarbetarna som gick till Danmark och arbe-
tade på tegellunken. Det var till Själlands de for.

Landskap: Småland

M. 12825:9. F. Sverker,

Härad: Sunnerbo

Upptecknat av: Markaryd.

Socken: S. Ljunga.

Adress: Berättat av: Algot Andersson

Uppteckningsår: 1953.

Född år 1879 i S. Ljunga sn.

Men skall jag ge bekräftelse om vilken danskar det var som flyttade in som jag känner till.

I Ljunga kom Peder Nielsen: Sommarsäte. Hans Pålson till Mjänd. Hans Nielsen (broder till Peter) till Auguststorp i Jula. Rasmus Larsen till Sommarsäte. Nils Jensen till Mjänd. Söbergärd. Peder Larsen till Runkeby. Hans Møller till Örsjö Möllaregård. Greger Jørgensen till Örsjö Västergård (Lunden). Och så var det Rasmus Paulsen i Örsjö, Ljunga. Men han kom förstas från Lolland och inte från Fyen. Han var nästan omöjlig att förstå till dialekten. Knappt danskarna förstod honom.

Jä, så kom det några till andra sodiner. Där var Jens Larsson (broder till Peter Larsen i Runkeby) i Håa, Hamneda 40) och Rasmus Olsen ("Alsauna") i Ryd, Hamneda.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Rasmus Jensen köpte: Kanna. Ja, en' vet jag inte
fler, ja, murare Anders Jensen köpte: Berghem.
Men många, många reste hem igen när pengarna
togit slut.

11)